

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3131/2024. (IV. 12.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 9.Szk.15867/2023/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Hüttl Tivadar ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Pesti Központi Kerületi Bíróság 9.Szk.15867/2023/6. számú végzése ellen. Álláspontja szerint a támadott bírósági végzés sérti az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] A Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Rendészeti Szervek Biztosítási Osztálya feljelentést tett az indítványozó ellen a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 189. § (3a) bekezdés d) pontja szerint minősülő gyülekezési joggal visszaélés szabálysértés elkövetése miatt. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint 2023. április 24-ére (16 óra és 20 óra közötti időintervallumra) a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete „Le a bosszútörvénnyel! Le az elnyomással!” elnevezéssel vonulással egybekötött gyűlést jelentett be a BRFK-hoz. A gyűlésen résztvevők 17 órakor indultak el a Kálvin térről és 17 óra 55 perckor érkeztek meg a Széchenyi István térre, a Belügyminisztérium épülete elé, ahol megkezdődtek a beszédek. 18 óra 25 perckor a gyűlés szervezője bejelentette a rendezvény végét, és a résztvevőket békés távozásra szólította fel. Ezt követően az indítványozó egy hangosbeszélővel felment a buszsávban felállított „buliszekér” elnevezésű színpadra és (a videófelvételek tanúsága szerint) megkérte a jelenlévőket, hogy bár a gyűlésnek vége, tartsanak velük és menjenek fel a Karmelita kolostorhoz, ahol – elmondása szerint – épp kordonbontás zajlik. Beszédében elmondta, hogy menjenek minél előbb, mielőtt mindenkit elvisznek. A tömeg erre „menjünk fel” skandalásba kezdett és az indítványozó vezetésével, és irányításával kb. 3-400 fő a Lánchídon keresztül elindult a Budai Várba, ahol eközben néhány országgyűlési képviselő erővágóval épp készült elbontani a Karmelita kolostort körbe vevő kordont (velük szemben a rendőrség, bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt intézkedett és testi kényszert is alkalmazott). Az indítványozó vezetésével a kb. 300 fős tömeg 19 óra 5 perckor érkezett meg a Karmelita előtti térre, ahol az indítványozó felhívására testi erővel, több alkalommal megkíséreltek bejutni a lezárt területre (velük szemben a rendőrség vegyi eszközt is alkalmazott). A helyszínen beszédek hangzottak el (az indítványozó több alkalommal is beszédet mondott a hangosbeszélőn keresztül), skandalások voltak, és molinókat valamint táblákat tartottak fel. E közben erre az időszakra nézve a BRFK-hoz gyűlés megtartása miatti bejelentés nem érkezett.
- [3] A feljelentés alapján eljáró BRFK V. Kerületi Rendőrkapitányság mint szabálysértési hatóság (a továbbiakban: Hatóság) személyes meghallgatás nélkül meghozott határozatában az indítványozót szabálysértés elkövetése miatt 100 000 Ft pénzbírsággal sújtotta. A határozat indokolása szerint az indítványozó az eset összes körülménye alapján egyértelműen a bejelentett gyűlés után kezdődő vonulás, és a Karmelita kolostor előtti téren kialakult gyűlés szervezője és vezetője volt (instruálta a tömeget, beszédet mondott). A kialakult vonulás és gyűlés egy-

értelműen a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény (a továbbiakban: Gytv.) hatálya alá tartozott. A Hatóság indokolása szerint az indítványozó által szervezett gyűlés nem minősült spontán gyűlésnek, mivel nem váratlan esemény miatt alakult ki, hiszen a Karmelita kolostor előtt már többször voltak gyűlések a kihelyezett kordonok, valamint az oktatást és a pedagógusokat is érintő jogszabályváltozások miatt. Erre tekintettel az indítványozónak bejelentést kellett volna tennie (még ha sürgős gyűlést akart is tartani) a BRFK felé. Mivel azonban ezt elmulasztotta megvalósította a Szabs. tv. 189. § (3a) bekezdés d) pontja szerint minősülő szabálysértést.

- [4] Az indítványozó törvényes határidőn belül a Hatóság előtt személyes meghallgatást kért, ezért a Hatóság a határozatát visszavonta, majd a személyes meghallgatást követően ismételt meghozta a fentiekkel egyező tartalmú határozatát. A személyes meghallgatáson az indítványozó arra hivatkozott, hogy spontán jött az ötlet, hogy magával hívja a tömeget, erre előre nem készült, nem lépett fel sem szervezőként sem vezetőként, térkép nélkül nem is tudta merre van a Karmelita kolostor, továbbá a jogszabályokkal sem volt tisztában – nem tudta hogy a gyűlést be kell jelenteni és azt sem tudta hogy hol kellene azt megtennie –, tehát a gyűlés spontánnak minősült, amelyet nem kellett előre bejelentenie.
- [5] 2. Az indítványozó ezt követően a Hatóság határozatával szemben kifogással fordult a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz (a továbbiakban: PKKB), amely a szabálysértés elkövetése tekintetében a Hatóság határozatát helyben hagyta, a pénzbírság mértékét azonban 40 000 Ft-ra mérsékelte.
- [6] Az indítványozó kifogásában arra hivatkozott, hogy cselekménye az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésének oltalma alatt állt. Az általa kezdeményezett gyűlés ugyanis spontán gyűlésnek minősült, ugyanis annak kiváltó oka a kordont bontó országgyűlési képviselőkkel szembeni rendőri fellépés volt. Ő valójában nem volt vezetője és irányítója a gyűlésnek, nem volt ráhatása annak menetére és végére sem. Emellett azt is kifogásolta, hogy cselekménye nem a Szabs. tv. 189. § (3a) bekezdés d) pontja alá tartozik (mivel nem új gyűlést kezdeményezett, hanem egy bejelentett gyűlés folytatására került sor), hanem a 189. § (1) bekezdés c) pontja alá. A fentiekén túl az indítványozó szerint cselekményének a társadalmi veszélyessége sem volt megállapítható.
- [7] A PKKB végzésnek indokolása szerint az indítványozó elismerte, hogy ő kezdeményezte a Karmelita kolostorhoz vonulást, és terelgette is a vonuló tömeget. A PKKB szerint a videófelvételek alapján az is megállapítható volt, hogy az indítványozó több alkalommal is hangosbeszélőn keresztül szólt a tömeghez, meghatározva számukra a vonulás útvonalát. Szintén a videófelvételek alapján a Halászbástyára vezető lépcsőnél hangosbeszélőn azt mondta a tömegnek, hogy „köszönjük mindenkinek, aki tüntetés után eljött még egy tüntetésre”. A Karmelita kolostor előtt később egy emelvényre állva ismét nyilatkozott, majd egy jelenlévő személy kérdésre egy következő tüntetés időpontját is közölte. A videófelvételek szerint azt is mondta a tömegnek, hogy „egy himnusszal lezárjuk ezt a tüntetést”, majd megkérdezte az egybegyűlteket, hogy lezárják-e a tüntetést.
- [8] A PKKB ezt követően a Gytv. szabályai és a rendelkezésre álló videófelvételek alapján megállapította, hogy az indítványozó kétségtelenül szervezőként és vezetőként lépett fel. A PKKB végzésben részletesen kitért annak vizsgálatára is, hogy a gyűlés spontán gyűlésnek minősült-e. E tekintetben kiemelte, hogy egy spontán gyűlés sajátos jellemzője, hogy az tervező és szervező nélkül zajlik, amely egy a gyűlés megelőző közvetlen indokból jön létre. Ezen feltételnek azonban az indítványozó magatartása és az érintett gyűlés kiváltó oka nem felelt meg. Az indítványozó egyértelműen ráhatással volt a tömegre, irányította és instruálta azt, a kordonbontásról pedig – az indítványozó saját bevallása szerint is – korábban tudomása volt. A PKKB hivatkozott az Alkotmánybíróság 75/2008. (V. 29.) AB határozatára is, amely alapján kiemelte, hogy a spontán gyűlések nem előre eltervezett és megtervezett módon jönnek létre, hanem több személy egymástól többé-kevésbé független cselekményének eredménye által. Ennek a követelménynek nem felelt meg az érintett gyűlés és az indítványozó magatartása sem. A PKKB nem osztotta az indítványozó azon érvelését sem, miszerint cselekménye ne lett volna veszélyes a társadalomra, mivel a gyűlések kapcsán a bejelentési kötelezettség oka, hogy a gyűlés biztosítására köteles rendőrség fel tudjon készülni a közrend fenntartására és a gyűlés biztosítására. Ha egy gyűlés nem spontán gyűlésnek minősül és a bejelentés elmarad, akkor viszont sérülni fog ezen cél.
- [9] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, mivel álláspontja szerint a támadott PKKB végzés sérti az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdését.
- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy véleménye szerint a PKKB végzése nem vette figyelembe, hogy a véleménynyilvánításhoz való jogot korlátozó szabályt megszorítóan kell értelmezni. A PKKB tévesen tulajdonított jelentőséget annak, hogy a Karmelita kolostor előtti kordonbontások folyamatosak voltak, mivel az adott napon a bejelentett gyűlés utáni kordonbontás nem volt előre látható. A kifogásolt gyűlés spontán gyűlés volt, mivel annak célja a kordont bontó országgyűlési képviselők melletti kiállás volt. Tévedett továbbá a PKKB abban is, hogy egy spontán gyűlést a vezetői magatartás is kizár, mivel azt valójában csak a szerve-

zói magatartás zárja ki. Mindezek alapján alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinteti az indítványozó, hogy a PKKB végzése indokolatlanul szűkre szabta-e a spontán gyűlések fogalmi körét. Álláspontja szerint ugyanis a PKKB értelmezése szerint kiüresedne a spontán gyűlés fogalmi köre. Önmagában ugyanis az, hogy valaki javaslatot tesz a gyűlés megkezdésére és a tömeget skandáltatja nem zárja ki a gyűlés spontán jellegét, nem teszi azt előre tervezetté. Ha egy spontán gyűlésen nem lehetne instruálni és irányítani a tömeget, akkor álláspontja szerint csak az lehetne spontán gyűlés, ha személyek egymástól teljesen függetlenül mennének ugyanabban az időpont, ugyanarra a helyre, ugyanabból a célból. Ez azonban véleménye szerint az adott rendezvénynek a gyülekezési jog hatálya alá tartozását is megkérdőjelezné.

- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában részletesen ismertette a korábbi alkotmánybíróági gyakorlatot, külön kiemelte a 3307/2020. (VII. 24.) AB határozatot, amely szerint egy gyűlés nem minősülhet spontánnak, ha az egy korábban bejelentett gyűlés befejezését követően az ott tartózkodó személyek által, ugyanabból a célból, ugyanazon a helyen, vagy onnan máshova vonulva alakul ki. Ez azonban érvelése szerint jelen ügyben nem áll fenn, ugyanis a kialakult – véleménye szerint – spontán gyűlés megelőző oka más volt, mint a befejezett és bejelentett gyűlés oka, és előbbi semmilyen előzetes tervezés nem előzte meg. A kifogásolt gyűlés ugyanis teljesen spontán okból alakult ki, elsősorban amiatt, hogy az indítványozó értesült a Karmelita kolostor előtt az országgyűlési képviselőket ért fizikai atrocitásokról. Tehát a jelen ügyben kifogásolt gyűlés témája nem a közoktatás helyzete volt. Álláspontja szerint érvelését erősíti az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJB) a 2007. július 17-i *Bukta és mások kontra Magyarország* (25691/04) ügyben (a továbbiakban: Bukta-ügy) hozott döntése is, mivel jelen ügyben nem volt más választása a Budai Várban zajló eseményekre reagálásra, mint egy spontán gyűlés megkezdése. Úgy véli, hogy a kiváltó ok spontán jellegét az sem zárja ki, hogy a kordonbontások már hosszú ideje folyamatosak voltak, hiszen a spontán jelleg nem azt jelenti, hogy ilyen esemény korábban még soha sem volt, hanem azt, hogy a spontán gyűlést kiváltó ok (jelen esetben a kordonbontókat ért fizikai atrocitás) korábban nem volt ismert. A PKKB tévesen érvelt amellet is, hogy az indítványozó tudatos szervezői magatartással lépett volna fel. Ezt bizonyítja álláspontja szerint az is, hogy a gyűlés a tömeg spontán szétszéledésével ért véget, akkor amikor az indítványozó már nem is volt a helyszínen.

II.

- [12] Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„VIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez.”

III.

- [13] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [14] 2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírói eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [15] Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó határidőben nyújtotta be a PPKB-hoz.
- [16] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló szabálysértési eljárásban érintett személy nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírói végzéssel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [17] 3. Az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. A panaszos megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálандó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [18] 4. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [19] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésében biztosított békés gyülekezéshez való jognak az esetleges sérelmét veti fel, és így az üggyel összefüggésben felmerül a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye. A PKKB végzésével összefüggésben ezért vizsgálni kell, hogy a jogerős végzés figyelembe vette-e az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeket, és azzal összhangban ítélete-e meg a szabálysértési eljárás lefolytatása és a végzés meghozatala során az indítványozónak a cselekményét.
- [20] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [21] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [22] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat: az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [23] 2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz vizsgálata körében elsőként fontosnak tartotta kiemelni a békés gyülekezéshez való joggal összefüggésben a spontán gyűlésekre irányadó szempontokat, ugyanis jelen alkotmányjogi panasz esetében a Hatóságnak és a PKKB-nak ezek figyelembe vételével kellett az elé tárt ügyet eldönteniük.
- [24] 2.1. Az Alkotmánybíróság a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában hangsúlyozta, hogy a negyedik Alaptörvény módosítással hatályon kívül helyezett alkotmánybírósági határozatokban kidolgozott érvek, jogelvek és alkotmányossági összefüggések felhasználhatóak az újabb ügyekben vizsgálandó alkotmányjogi kérdések elbírálása-kor is „ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]}. Ezzel összhangban megállapítható, hogy a korábban hatályos Alkotmány a 62. § (1) bekezdésében deklarálta a békés gyülekezéshez való jogot, amelyet az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdése tartalmában hasonlóképpen szabályoz, így a korábbi Alkotmány hatálya alatt meghozott alkotmánybírósági döntések az Alaptörvény hatálya alatt is irányadónak tekinthetők. Ezt erősítette meg az Alkotmánybíróság a 3/2013. (II. 14.) AB határozatában is, amikor kifejtette, hogy a „2011. december 31-éig hatályos Alkotmány 62. § (1) bekezdésében a Magyar Köztársaság elismerte a békés gyülekezés jogát és biztosította annak szabad gyakorlását. A 2012. január 1-jétől hatályos Alaptörvény mindenki jogát biztosítja a »békés gyülekezéshez«. Bár az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésének szövege kifejezetten nem követeli meg az államtól, hogy az emberek szabad gyülekezését biztosítsa, ez a kötelezettség az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből következik, ez utóbbi rendelkezés ugyanis minden alapvető (ideértve a gyülekezési) jog védelmét az állam elsőrendű kötelezettségévé teszi. Az állam jogalkotó és jogalkalmazó intézményei tehát kötelesek biztosítani, hogy a gyülekezni kívánók élhessenek az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jogukkal. Az Alkotmánybíróság ezért továbbra is irányadónak tekinti a korábbi határozataiban foglalt gyülekezési szabadsággal kapcsolatos megállapításokat.” {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [38], megerősítette: 3307/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [17]}

- [25] 2.2. Mindenekelőtt hangsúlyozni kell, hogy a békés célú gyülekezéshez való jog gyakorlása nem függhet a hatóságok szabad mérlegelésétől, ezért a joggyakorlat számára is fontos, hogy a spontán és a sürgős gyűléseknek pontos fogalmi meghatározást adjunk, amelyet a hatóságoknak is figyelembe kell venniük. E szerint sürgős (vagyis gyors reagálású) gyülekezésről akkor lehet szó, ha a szervezett gyűlés határidőben történő bejelentésére – a szervezőkön kívül álló okból, pl. azért mert bejelentéssel járó késlekedés a gyülekezési jog aránytalan sérelmével járna – már nincs mód, azonban a gyülekezés jog lényeges tartalmának korlátozásához vezethetne, ha a gyűlést nem lehetne megtartani. Különbsége a spontán gyűlésektől abban ragadható meg, hogy bejelentése – elkésztetten bár – megtörténik (az arra okot adó esemény bekövetkezését követően haladéktalanul), szervezett, így szervezője és belső szervezete is van. Ezzel összefüggésben fontos kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság a 75/2008. (V. 29.) AB határozatában rámutatott, hogy a bejelentési kötelezettség nem abszolútizálható. Ebből egyenesen következik, hogy az Alaptörvény VIII. cikkének védelme a rövid idő alatt szervezett, vagy szervezés nélküli (spontán) gyülekezéseket is védi, ha azok egyébként békés jellegűek. A sürgős gyülekezésekkel szemben a spontán gyűlés olyan nem szervezett, ennek megfelelően sem szervezőkkel, sem belső struktúrával nem rendelkező gyűlés, amelyet – szervező hiányában – nem jelentenek be. Jellemzően sokakat érintő, hirtelen bekövetkezett esemény (pl. egy a nagyközönség előtt nem ismert politikai esemény) hatására kisebb-nagyobb tömeg jön össze („verődik össze”) közterületen. Ki kell emelni, hogy az említett eseményhez időben, esetenként pedig térben is mindenképp szorosan kapcsolódik a gyülekezési jog gyakorlása.
- [26] Az EJEB gyakorlatából fontos kiemelni a Bukta-ügyben hozott döntést. Ezen döntésében az EJEB megállapította, hogy speciális körülmények fennállása esetén, amikor egy politikai eseményre való, demonstráció formájában történő azonnali reagálás igazolható, a rendezvény jogellenességének megállapítása, valamint a békés tüntetés feloszlata kizárólag a szükséges előzetes bejelentés elmulasztása miatt – ha a résztvevők egyébként jogszerűtlen magatartást nem tanúsítanak – aránytalanul korlátozza a békés gyülekezéshez való jogot. A résztvevők szórólapon, elektronikus úton vagy más nyilvános felhívás útján történő toborzása azonban éppúgy kizárta teszi a spontán gyűlést, mint a napirend, az előre elkészített transzparenszek, vagy éppen a gyűlésnek a bekövetkezett eseménytől időben távol történő megtartása.
- [27] 2.3. Az Alkotmánybíróság gyakorlatából jelen ügy tekintetében fontos kiemelni a 3307/2020. (VII. 24.) AB határozatban, valamint a 3001/2021. (I. 14.) AB határozatában foglalt alábbi szempontokat is.
- [28] Az Alkotmánybíróság a 3307/2020. (VII. 24.) AB határozatában rögzítette, hogy *in abstracto* nem zárható ki az sem, hogy egy bejelentett rendezvényt követő eseménysorozat újabb önálló gyűlésnek, illetve a gyülekezési jog hatálya alá tartozó spontán vagy gyors reagálású rendezvénynek minősüljön. A gyülekezési jog gyakorlása ugyanis nem szűkíthető le a gyülekezési törvény szerint bejelentett rendezvényekre, annak részét képezik ugyanis a spontán, illetve gyors reagálású gyűlések is {3307/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [22]}. A fentiekkel összhangban az adott ügyben eljáró bíróságnak ezért mérlegelnie kell, hogy a későbbi események megfelelnek-e a gyűlés fogalmának. Az események gyűlés jellegének megítélése körében pedig jelentősége van annak, hogy a résztvevők közéleti kérdésben kívánnak-e közösen, nyilvánosan kommunikálni; a kommunikációs szándék kifejezésre jut-e, verbális vagy nonverbális formát ölt-e; a rendezvény keretében megvalósuló véleménynyilvánítás a külső szemlélő számára gyülekezésként azonosítható-e; előbbi folyamatoként maga a rendőrség az eseményt ténylegesen gyülekezésként kezeli-e; illetve annak is, hogy adott esetben történt-e olyan esemény, amely azonnali reakciót igényelt. Önmagában az, hogy egy eseménysorozat résztvevői egy korábbi rendezvény résztvevői közül kerülnek ki, nem zárja ki azt, hogy utólag megvalósított cselekményük gyülekezésnek minősüljön, és önálló alkotmányos védelmet élvezzen {3307/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [29] Az Alkotmánybíróság a 3307/2020. (VII. 24.) AB határozatában azt is rögzítette, hogy az eljáró hatóságnak valamint bíróságnak az Alaptörvény 28. cikkében foglalt kötelezettsége, hogy megvizsgálja az elé tárt ügy tényállását, és az előtte fekvő bizonyítékokat, amely alapján azt is vizsgálnia kell, hogy az ügy alapját képező események nem minősíthetők-e spontán gyülekezésnek {3307/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [30] A fentiek mellett az Alkotmánybíróság a 3001/2021. (I. 14.) AB határozatában azt is kimondta, hogy egy adott ügyben eljáró hatóságnak és bíróságnak minden kérdéses helyzetben érdemben vizsgálnia kell, hogy egy gyűlés sürgős vagy spontán rendezvénynek tekinthető-e. Csak akkor tudja ugyanis egy hatóság vagy bíróság az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésével összhangban megítélni egy érintett személy cselekményét, illetve annak Szabs. tv. szerinti minősítését, valamint a bejelentési kötelezettség szükségességét illetve annak időbeliségét. Ha az értékelés során a hatóság vagy a bíróság teljesen figyelmen kívül hagyja annak vizsgálatát, hogy egy gyűlés spontán vagy sürgős rendezvénynek volt-e tekinthető, önmagában megvalósítja az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét {3001/2021. (I. 14.) AB határozat, Indokolás [42]}.

- [31] 3. Jelen ügy vonatkozásában a fentiekkel összhangban az alábbi megállapítások tehetők.
- [32] 3.1. Mindenekelőtt fontos rögzíteni, hogy mind a Hatóság, mind a PKKB elvégezte az ügyben annak vizsgálatát, hogy a gyűlés spontán gyűlésnek minősült-e, tehát e tekintetben mindkét szerv eleget tett ezen alkotmányos kötelezettségének.
- [33] 3.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott a PKKB végzése szükségtelen mértékben korlátozza a spontán gyűlés fogalmát, az által, hogy értelmezése szerint egy spontán gyűlésnek vezetője sem lehet (aki instruálja és irányítja a tömeget), valamint azáltal, hogy a PKKB értelmezése szerint spontán gyűlésnek csak az minősülhet, amikor az egyes személyek egymástól függetlenül mennek ugyanarra a helyre, ugyanabban az időben és ugyanabból a célból.
- [34] E tekintetben elsőként fontos kiemelni, hogy egy spontán gyűlés esetében nem a gyűlést vezető, hanem a gyűlést szervező személye az, aki nem azonosítható. A következetes alkotmánybíróági gyakorlat szerint ugyanis egy spontán gyűlésnek nincs szervezője és belső struktúrája (programja) sem, ezzel szemben az nem fogalmi követelmény, hogy ne is legyen vezetője sem, aki a spontán kialakult gyűlés élére áll. E tekintetben azt is fontos kiemelni, hogy a spontán gyűlésnek szükségképpen fogalmi eleme, hogy az egy hirtelen bekövetkezett esemény hatására jön létre, amely esemény miatt kisebb-nagyobb tömeg jön („verődik”) össze közterületen. Ebből következően azonban a spontán gyűlésnek *differentia specifica*-ja, hogy ezen a gyűlésen a résztvevők egymástól függetlenül, de ugyanazon okból és célból jönnek össze egy adott helyen és időben.
- [35] Mindebből következően megállapítható, hogy a spontán gyűlésnek a PKKB által adott értelmezése nem szűkíti le annak fogalmi körét, ezzel együtt azonban azt is ki kell emelni, hogy egy spontán gyűlés kialakulását követően elképzelhető, hogy egy azon résztvevő személy annak élére áll, és a gyűlés vezetőjeként lép fel. Ezt az értelmezést erősíti a Gytv. 10. § (7) bekezdése is, amely a spontán gyűlés fogalma köréből a vezetőt nem zárja ki.
- [36] 3.3. A spontán gyűlésnek tehát két fontos fogalmi eleme azonosítható: annak nincs szervezője, és az nem lehet előre eltervezett. E tekintetben jelen ügyben két szempontot volt szükséges megvizsgálni.
- [37] Egyfelől, hogy az indítványozó szervezőként lépett-e fel. A bírósági végzésben megállapított tényállás szerint (amelyhez az Alkotmánybíróság kötve van) az indítványozó a Széchenyi téren befejeződött, korábban bejelentett gyűlés helyszínén, a befejezést követően hangosbeszélőn hívta fel az ott lévő tömeget, hogy induljanak el a Karmelita kolostorhoz, mivel ott éppen kordonbontás zajlik. A Gytv. 3. § (1) bekezdése szerint a gyűlés szervezője többek között az, aki a résztvevőket a gyűlésen való részvételre nyilvánosan felhívja. Jelen ügyben kétségtelenül megállapítható, hogy az indítványozó fellépése nélkül a befejezetté nyilvánított gyűlés helyszínén lévő tömeg (akik a bejelentett gyűlés miatt voltak a Széchenyi téren), magától nem indult volna el a Budai Várba, a Karmelita kolostor elé. Emellett azt is fontos kiemelni, hogy az EJEB már idézett döntése szerint (Bukta-ügy) egy gyűlésen való részvételre való nyilvános toborzás, kizárja a gyűlés spontán jellegét. Az indítványozó saját bevallása szerint is felhívta a jelenlévőket arra, hogy tartsanak velük/vele a Karmelita kolostorhoz. Mindezek alapján megállapítható, hogy az indítványozó szervezőként lépett fel és részvételre buzdított, ami viszont már önmagában kizárja a gyűlés spontán jellegét.
- [38] Másik szempontként azt is vizsgálni kell, hogy tervezetté tesz egy gyűlést önmagában az, hogy ha az olyan okból jön létre, amely ok már többször és időben közel, nagy gyakorisággal előfordult. E tekintetben fontos kiemelni, hogy egy a fenti feltételeknek megfelelő ok is lehet egy spontán gyűlés kiváltó oka, ha igazolható, hogy arról a spontán gyűlésen résztvevők valóban csak akkor és előtte értesültek. Nem várható ugyanis el, hogy csak azért mert egy békés gyülekezést kiváltó ok rövid időn belül többször is előfordul, és időben több gyűlésre is okot ad, ne vehetne egy olyan rendkívüli fordulatot, amely egy spontán gyűlésre is indokot adjon. Jelen ügyben a PKKB által megállapított tényállásból nem derült ki egyértelműen, hogy az indítványozó valóban csak akkor értesült a Karmelita kolostornál zajló eseményekről, de ennek jelen ügyben – a fentiekben írtak miatt – nem is volt relevanciája.
- [39] 3.4. A fentiek alapján megállapítható tehát, hogy a jelen ügy tárgyát képező gyűlés spontán jellegét elsősorban az a körülmény zárta ki, hogy az indítványozó szervezőként lépett fel. A jelen ügy alapjául szolgáló gyűlés e tekintetben – az alkotmánybíróági gyakorlattal összhangban – a sürgős (vagyis azonnali reagálású) gyűlés fogalmába lett volna bevonható. Ehhez azonban feltétlenül szükséges lett volna, hogy az indítványozó a gyűlés megkezdésekor bejelentést tegyen a BRFK irányába. Amennyiben ugyanis ez megtörtént volna, akkor az indítványozó magatartása az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésének védelme alatt állt volna.

- [40] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a PKKB végzése figyelembe vette a spontán gyűlésekkel összefüggő, az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos szempontokat, ezért az alkotmányjogi panasz elutasította.

Budapest, 2024. március 19.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2647/2023.

